پیکان اتهام «جمعه خونین» بغداد به سمت الکاظمی

معترضان خواستار محاکمه عاملان و آمران حمله به مردم شدند

گزارش یک

یک روز پس از به خشونت کشیده شدن تجمع مسالمت‌آمیز معترضان به نتیجه انتخابات عراق که دست‌کم یک کشته و ۱۲۵ تن زخمی شدند، انگشت‌ها به سمت نخست‌وزیر عراق است. جریان‌های معترض به نتیجه انتخابات، نیروهای امنیتی را مقصر نمی‌دانند، ولی می‌گویند برخی جریان‌های منتسب به مصطفی الکاظمی در داخل امنیتی‌ها پشت حوادث روز جمعه بغداد هستند.

به گزارش «جوان»، معترضان به نتیجه انتخابات عراق که تجمع روز جمعه آنها به طرز مشکوکی رنگ خون گرفت، دیروز به سمت منطقه «الخضرا» تظاهرات کردند. گزارش شده که آنها مجدداً چادرهای تحصن برپا کرده‌اند. معترضان همچنین برای چندمین روز متوالی، دیروز مسیر بغداد-کرکوک را بستند. حالا مطالبه متحصنین دو چیز است؛ اول بازشماری دستی نتیجه انتخاباتی که می‌گویند شمارش ماشینی آن، به تقلب گسترده کشیده شده و دوم، روشن شدن ابعاد پرونده حمله مشکوک عصر جمعه به تجمع اعتراضی آنها.

عصر جمعه، معترضان به نتیجه انتخابات پارلمانی در یک تجمع گسترده در بغداد حاضر شدند که این تجمع به طرز مشکوکی به خشونت کشیده شد. معترضان، تظاهرات خود را از مقابل ساختمان وزارت برنامه‌ریزی بغداد آغاز کردند ولی هنوز لحظاتی از شروع تظاهرات نگذشته بود که به روی آنها آتش گشوده شد. صحنه‌های منتشر شده، درگیری نیروهای امنیتی با معترضان را نشان می‌دهد ولی آنها می‌گویند که بخش‌هایی از نیروهای امنیتی که از مقامات بالادستی و مافوق دستور داشته‌اند، به سمت تظاهرکنندگان شلیک کرده‌اند که باعث زخمی شدن دست‌کم ۱۲۵ نفر شده که حال برخی از آنها وخیم گزارش شده و یک نفر نیز کشته شده است. برخی منابع، شمار قربانیان را سه نفر و شمار زخمی‌ها را تا ۳۴۶ نفر هم گزارش کرده‌اند.

در حالی که معترضان چند روز است در نقاط مختلف عراق، مسالمت‌آمیز به نتیجه انتخابات ۱۰ اکتبر اعتراض می‌کنند، شواهد نشان می‌دهد که شلیک مستقیم گلوله به معترضان در جریان اعتراضات روز جمعه، آنها را تحریک به رویارویی کرده است. فیلم‌های منتشر شده در شبکه‌های اجتماعی، صحنه‌هایی از حمله به معترضان با ماشین‌های آب‌پاش نشان می‌دهد که همزمان، معترضان نیز به آنها سنگ پرتاب می‌کنند. در اقدامی کاملاً مشکوک، چادرهای تحصن‌کنندگان معترض به نتیجه انتخابات، در جریان وقایع عصر جمعه به آتش کشیده شد.

صابرین‌نیوز هم ویدئویی منتشر کرده که به گفته این پایگاه خبری، شماری به حشدالشعبی توهین می‌کنند. صابرین‌نیوز، گفته که این نیروها وابسته به مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر عراق هستند. همچنین فیلم‌هایی البته تأیید نشده از سوزاندن عکس شهیدان سلیمانی و ابومهدی المهندس در وقایع عصر جمعه منتشر شده که به پیچیدگی آن اهداف حمله‌کنندگان به معترضان افزوده است.

■ نخست‌وزیری را فراموش کن!

بعد از حوادث روز جمعه، گروه‌های مختلف عراقی حمله به معترضان به نتیجه انتخابات را محکوم کردند. مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر عراق شامگاه جمعه با فرماندهان امنیتی تشکیل جلسه داد و دستور داد تحقیق و تفحصی جامع در خصوص این حوادث انجام شود. هیئت حشدالشعبی هم حمله به معترضان را «غیر قابل توجیه» خوانده و ضمن درخواست از معترضان برای تضمین دست یافتن به خواسته‌های‌شان به روش مسالمت‌آمیز، از نیروهای امنیتی خواست با حرفه‌ای‌گری از خشونت خودداری کنند و عوامل حوادث جمعه مجازات شوند. «قیس الخزعلی» دبیرکل جنبش «عصائب اهل الحق» عراق با صدور بیانیه‌ای پنج ماده‌ای، استفاده نیروهای امنیتی از سلاح مقابل معترضان را محکوم کرده و ضمن درخواست برای مجازات «افرادی که اقدام به تیراندازی کردند و تظاهرات‌کنندگان را کشتند» خواستار این شده که «کسی که دستور این [تیراندازی را] صادر کرده، هر آن که باشد، به سزای اعمالش برسد.» این بیانیه به شخص خاصی اشاره نمی‌کند ولی تأکید می‌کند: «ما ابداً به هیچ تلاشی برای پنهان کردن دستوردهنده و انجام‌دهنده این اقدامات راضی نخواهیم بود.» این بیانیه از تمام تظاهرات‌کنندگان خواسته خویشتنداری کنند و خطاب به نیروهای امنیتی، از آنها خواسته «در کنار مردم‌شان بایستند و ابزاری برای اجرای دستورات خبیثانه و غیرقانونی به منظور هدف قرار دادن برادران تظاهرات‌کننده‌شان نباشند.» برخی دیگر از گروه‌های معترض عراقی، به شکل آشکارتری نخست‌وزیر عراق را مسئول حمله جمعه عصر به معترضان می‌دانند. کتائب حزب‌الله عراق، الکاظمی را مسئول «دستور تیراندازی به اعتصاب‌کنندگان بی‌سرپناه و غیر مسلح و ریختن خون‌شان» می‌داند و اعلام کرده که «الکاظمی و تیمش خواهان بردن کشور به بیراهه هستند.» «ابوآلاء الولائی»، دبیرکل گردان‌های سیدالشهدا هم در یک توئیت خطاب به الکاظمی نوشت باید فکر نخست‌وزیری دوباره را فراموش کنی. او نوشته است: «به تعداد گلوله‌های پلیدی که دستور دادی به پیکر شهروندان شلیک شود و به حجم آه خانواده‌های شهدا که در نزدیکی دروازه‌های منطقه الخضرا به زمین افتادند و به تعداد اخلاق نیکویی که مجاهدان غیور مزین به آن هستند به تو می‌گویم باید دو موضوع را فراموش کنی؛ نخست اینکه کمدی نخست‌وزیری دوباره تو تکرار نخواهد شد و دوم اینکه حتی به منصب پیشین خود بازنخواهی گشت.»

■ شلیک ۳ گلوله به عضو حشدالشعبی

یکی از معترضان که قربانی حمله مشکوک جمعه عصر نیروهای امنیتی شد، «عبداللطیف ماجد الخویلدی» معاون فرمانده تیپ ۴۲ سازمان حشدالشعبی، از فرماندهان عصائب اهل‌الحق است که به ضرب سه گلوله، شهید شد. جسد او همان روز جمعه در جریان اعتراضات تشییع شد. «محمدصادق الهاشمی» رئیس مرکز پژوهش‌های «العراق» گفته که تصور نمی‌کند که هدف قرار دادن این فرمانده در میان صدها تظاهرکننده تصادفی باشد. محمدعلی الحکیم، کارشناس عراقی هم در گفت‌وگو با «آنا» گفته که دولت بی‌دلیل خود را وارد تقابل با معترضانی کرد که به‌طور مسالمت‌آمیز تجمع کرده بودند. او می‌گوید که تیراندازی افراد ناشناس به‌سوی مردم از قبل برنامه‌ریزی شده بود و در واقع دولت نیروی ویژه خود را برای سرکوب تظاهرکنندگان گسیل داشت و الکاظمی به‌عنوان فرمانده کل نیروهای مسلح مسئول کشتار تظاهرکنندگان است. او تأکید می‌کند: «بدون تأیید وی نمی‌توان از گلوله‌های واقعی علیه معترضان استفاده کرد.»

گزارش ۲

خشم مقاومت از شکنجه اسرا و شهادت کودکان فلسطینی

زندانبانان رژیم صهیونیستی با فریاد «استخوان‌ها را بشکنید» سگ‌ها را به جان اسرا می‌اندازند

انتشار تصاویری از شکنجه زندانیان فلسطینی در زندان‌های اسرائیل نشان می‌دهد که صهیونیست‌ها مثل قبل نمی‌توانند در خفا جنایت کنند. افشاگری درباره وضعیت این زندان‌ها در جریان پخش برنامه‌ای در شبکه الجزیره انجام شد؛ برنامه‌ای که در آن اظهارات صوتی برخی اسرای زندان جلبوع درباره انواع شکنجه‌ها پخش شد. همزمان، مشخص شده که یک گروه ناشناس دو نظامی اسرائیلی را ربوده‌اند. تل‌آویو در این مورد تاکنون چیزی نگفته بود، شاید از این رو که انتشار این خبر برای تل‌آویو بسیار پرهزینه است.

به گزارش «جوان»، این روزها که گلاسکو، بزرگ‌ترین شهر اسکاتلند شاهد برگزاری اعتراضات گسترده در خصوص تغییرات آب و هوایی در حاشیه اجلاس آب و هوایی سازمان ملل است، در این اعتراضات، یک پرچم بیش از دیگر پرچم‌ها در میان جمعیت معترضان دیده می‌شود؛ «پرچم فلسطین». معترضان اروپایی با نشان دادن پرچم فلسطین تلاش داشتند نشان دهند که موضوع فلسطین حتی در اجلاس آب و هوایی نیز برای‌شان مهم و نمادی از اعتراض علیه وضعیت موجود است. همزمان با حمل پرچم فلسطین در گلاسکو، شبکه الجزیره نیز گزارشی با عنوان «ما خفی اعظم» (آنچه پنهان مانده بزرگ‌تر است) منتشر کرد. در این گزارش که اواخر روز جمعه ۱۴ آبان‌ماه پخش شد، اظهارات برخی اسرا منتشر شده است. یکی از اسرا که از شکنجه شش اسیر فرار کرده در سپتامبر مطلع بوده، در این برنامه می‌گوید که شعار زندانبانان صهیونیست این بود؛ بشکنید استخوان‌های‌شان را... قانونی وجود ندارد. اسیر دیگری به نام «نزار شحاده» که پیش‌تر در زندان «النقب» زندانی بوده، می‌گوید زندانبانان صهیونیست سگ‌ها را به روی بدن اسرا می‌انداختند و این سگ‌ها از یک اسیر به اسیر دیگر می‌پریدند و اسرا از شدت شکنجه هر لحظه فکر می‌کردند که جان خود را از دست خواهند داد. در ادامه این برنامه، اسامی و تصاویر افسرانی که در شکنجه اسرا در زندان النقب در سال ۲۰۱۹ شرکت داشته‌اند، منتشر شده است.

البته گزارش خبرساز الجزیره فقط به موضوع اسرای فلسطینی نمی‌پردازد. در این گزارش پنهان‌سازی ربایش دو نظامی اسرائیلی نیز لو رفته است. در این برنامه گفته شده یک جنبش ناشناس به نام «الحریه» دو افسر صهیونیست را حین انجام مأموریتی محرمانه در خارج از فلسطین اشغالی ربوده است. در ادامه این برنامه، مدارک شناسایی و عکس یکی از ربوده‌شدگان قبل از ربایش نشان داده می‌شود، بدون اینکه به محل فعلی نگهداری آنها اشاره شود. جنبش الحریه خواستار آزادی اسرای فلسطینی در زندان‌های رژیم صهیونیستی شده، هرچند تل‌آویو تاکنون هیچ واکنشی در این خصوص نداشته است. مقامات تل‌آویو نسبت به انتشار آمار تلفات و شکست‌های نظامی خود بسیار حساس هستند و در موارد متعددی نیز این آمار سانسور می‌شود و حال به نظر می‌رسد عدم اعلام خبر ربایش دو نظامی صهیونیستی از جمله مواردی بوده که تل‌آویو تلاش داشته آن را سانسور کند.

■ دست باز مقاومت فلسطینی برای مبادله

بر اساس آمارها، بیش از ۴هزار فلسطینی در ۲۳ زندان در بازداشت به سر می‌برند، دهها تن از این زندانی‌ها بیش از ۲۰ سال در این زندان‌ها هستند و ۴۱ زن، ۲۲۵ کودک و ۵۲۰ بازداشتی اداری در میان آنها هستند. طی چند ماه گذشته اعتصاب غذای برخی از این زندانیان برای صهیونیست‌ها چالش‌برانگیز شده است. روز جمعه هم منابع فلسطینی از تداوم اعتصاب غذای شش اسیر در زندان‌های رژیم صهیونیستی در اعتراض به بازداشت موقت خبر دادند و اعتصاب یکی از اسرا به نام «کاید الفسفوس» وارد ۱۱۵ روز متوالی شده است. همچنین اعتصاب غذای «مقداد القواسمی» نیز وارد ۱۰۸ روز شده است. «جواد بولس» وکیل مقداد به وخامت حال این اسیر اشاره کرد و به نقل از مادر او گفت که مقداد توان حرکتی خود را از دست داده است و از درد شدید رنج می‌برد. با داغ شدن موضوع اسرا در فلسطین، جنبش حماس با اشاره به عملیات تبادل اسرا با رژیم صهیونیستی در ۱۰ سال پیش که به «معامله شالیت» معروف است، آمادگی برای تکرار معامله «وفاء الاحرار» (وفاداری به آزادگان) را اعلام کرد. در عملیات «وفاء الاحرار» در سال ۲۰۱۱، تعداد هزار و ۲۷ اسیر فلسطینی در مقابل گلعاد شالیت، سرباز اسرائیلی آزاد شدند و حال به نظر می‌رسد دست فلسطینی‌ها برای مبادله اسرا با صهیونیست‌ها باز باشد.

موضوع اسرای فلسطینی در محافل سیاسی غربی نیز خبرساز شده و هیئت اتحادیه اروپا در فلسطین نسبت به وضعیت جسمانی دو اسیر فلسطینی که در مخالفت با بازداشت اداری خود دست به اعتصاب غذا زده‌اند، ابراز نگرانی کرد. جنایات صهیونیست‌ها در روز جمعه همچنین با شهادت یک کودک فلسطینی ادامه یافت و وزارت بهداشت فلسطین اعلام کرد کودک ۱۳ ساله فلسطینی در شرق نابلس از ناحیه شکم هدف گلوله نظامیان اسرائیلی قرار گرفت. شهادت این کودک فلسطینی، واکنش‌های شدید مقامات، گروه‌ها و مردم فلسطین را به دنبال داشت و محمد اشتیه، نخست‌وزیر تشکیلات خودگردان فلسطین خواستار مقابله جامعه جهانی با تروریسم سازمان‌یافته اسرائیل در حق فلسطینی‌ها شد. جنبش جهاد اسلامی فلسطین نیز در بیانیه‌ای اعلام کرد: هدف قرار دادن کودکان نشانه‌ای از تروریسم رژیم اشغالگرو سربازان آن است. کاربران شبکه‌های اجتماعی نیز ضمن اشتراک‌گذاری تصاویر این کودک فلسطینی، جنایات وحشیانه اشغالگران در حق فلسطینی‌ها و به خصوص کودکان را محکوم کردند. پس از انتشار خبر شهادت کودک فلسطینی یک نقطه ایست و بازرسی اسرائیل در نزدیکی رام‌الله هدف تیراندازی قرار گرفت و فلسطینی‌ها نشان دادند در مقابل جنایات نظامیان صهیونیستی دست بسته نخواهند بود.

پرونده

تلاش جمهوریخواهان برای توقف مذاکرات هسته‌ای

در پی اعلام زمان از سرگیری مذاکرات هسته‌ای، تعدادی از جمهوریخواهان با ارسال نامه‌ای به کاخ سفید ضمن اتهام‌زنی به ایران، خواستار توقف مذاکرات احیای برجام شده‌اند. با این حال، یک مقام سابق اطلاعاتی رژیم صهیونیستی با اشاره به شش دور مذاکره صورت گرفته، گفته که ایرانی‌ها با دست پر و با توان فشار بر امریکا پای میز مذاکره بازمی‌گردند.

دیروز حسین امیرعبداللهیان در تماس تلفنی با سرگئی لاوروف، همتای روس خود، با اشاره به زمان برگزاری گفت‌وگوها با ۱+۴، با تأکید بر اینکه ایران همچنان به نیت طرف امریکایی تردید دارد، گفت: «پیشرفت سریع گفت‌وگوها مستلزم آن است که طرف‌های اروپایی و امریکا با اجتناب از زیاده‌خواهی و طرح خواسته‌های فرابرجامی، رویکردی واقع‌بینانه و سازنده در پیش گیرند.» وزیر امور خارجه ایران تصریح کرد که اگر طرف امریکایی به طور کامل به تعهدات خود بازگشته و مطالبات بیشتر نداشته باشد، جمهوری اسلامی ایران نیز به اجرای همه تعهدات خود بازخواهد گشت. با این حال، از داخل امریکا که در چند ماه گذشته همواره بر ازسرگیری مذاکرات برجامی تأکید داشت، زمزمه‌هایی در مورد توقف مذاکرات به گوش می‌رسد. ۱۷ نفر از جمهوریخواهان کنگره امریکا پنج‌شنبه با ارسال نامه‌ای به کاخ سفید، خواستار توقف مذاکرات هسته‌ای با ایران شدند. این نمایندگان به رهبری بریان استیل، نماینده ایالت ویسکانسین با تکیه بر این ادعا که ایران پشت‌پرده حمله پهپادی اخیر به پایگاه التنف در جنوب سوریه بوده است، خواستار توقف مذاکرات هسته‌ای با ایران شده‌اند. آنها، همچنین دولت امریکا را متهم کرده‌اند که اقدامات ایران علیه امریکا و هم‌پیمانان آن در خاورمیانه را با هدف بازگشت به توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ نادیده می‌گیرد. همچنین عاموس یادلین، رئیس سابق دستگاه اطلاعات ارتش اسرائیل روز جمعه در مصاحبه‌ای رادیویی درباره احیای برجام گفت: «ایرانی‌ها اشتیاق امریکا را در دولت بایدن برای بازگشت به برجام می‌دانند و به همین خاطر در شش دور مذاکرات قبلی دست بالا را گرفته و خواسته‌هایی مطرح کردند که حتی دولت دموکرات امریکا هم نتوانست آنها را بپذیرد. در نهایت این روند به نفع آنها شد و حالا با دست پر و با ایجاد فشار بیشتر به روی امریکا دوباره به میز مذاکره می‌آیند.» یادلین در عین حال که از حمله به ایران دفاع کرد با اعلام اینکه نفتالی بنت به عنوان نخست‌وزیر باید در این مورد تصمیم بگیرد، گفت: «مشکل ما در حمله نیست بلکه اتفاقی است که بعد از آن رخ می‌دهد و ملاحظات ما دقیقاً در اینجاست.»

رویکرد

مسکو حاکمیت باکو بر کریدور زنگه‌زور را نمی‌پذیرد

تلاش‌های جمهوری آذربایجان برای اجرای کریدور زنگه‌زور، واکنش تند روس‌ها را در پی داشته است و مسکو اعلام کرده که جاده‌ها تحت حاکمیت کشورهایی است که از آنها عبور می‌کنند. باکو نیز به منظور تطمیع ارمنستان برای تن دادن به خواسته‌هایش، گفته که این کشور با دالان زنگه‌زور می‌تواند به دریا راه پیدا کند.

درحالی که مقامات جمهوری آذربایجان درصدد هستند امتیازات بیشتری را از توافق قره‌باغ بگیرند، روسیه به عنوان ضامن اجرای این توافق، به شدت با تحرکات باکو مخالفت کرده است. نیکول پاشینیان، نخست‌وزیر ارمنستان روز جمعه در دیدار با «الکساندر اورچوک» معاون نخست‌وزیر روسیه در ایروان مواضع جمهوری آذربایجان درباره توافق آتش‌بس و کریدورهای ادعایی را رد کرد. بنا بر گزارش خبرگزاری اسپوتنیک، دفتر پاشینیان سفر معاون نخست‌وزیر روسیه به ایروان را فرصتی خوب برای صحبت دو کشور درباره «دستورکار موجود» در روابط دو کشور خواند. پاشینیان به اورچوک گفت: «مایلم اعلام کنم که از کارهای کمیسیون کاری سه‌جانبه به ریاست معاونان نخست‌وزیران فدراسیون روسیه، جمهوری ارمنستان و جمهوری آذربایجان بسیار قدردانی می‌کنم. امیدوارم در نهایت بتوانیم به راه‌حل‌های ملموس برسیم». معاون نخست‌وزیر روسیه هم در این دیدار درباره زیاده‌خواهی‌های جمهوری آذربایجان از توافق قره‌باغ، به نخست‌وزیر ارمنستان گفت: «در بیانیه‌ها هم آمده است که باید انواع کنترل‌ها انجام شود. ما توافق کردیم که چنین کنترلی باید بر اساس اصل برابری اعمال شود و همچنین درباره آن بحث کردیم، از جمله اینکه چگونه و از کجا شروع به رفع انسداد زیرساخت‌های مربوط به خودرو کنیم. ما می‌خواهیم امروز با شما در مورد آن صحبت کنیم و در مورد چگونگی حرکت به جلو فکر کنیم. به نظر ما به راه‌حل‌های ملموسی خواهیم رسید. به طور اصولی (این راه‌حل‌ها) بر این اساس است که جاده‌ها تحت حاکمیت کشورهایی هستند که از آنها عبور می‌کنند.» اظهارات این مقام ارشد مسکو درباره وضعیت جاری در قبال تنش‌ها میان ارمنستان و جمهوری آذربایجان در شرایطی انجام شده که ادعاهای الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور جمهوری آذربایجان و همچنین رجب طیب اردوغان همتای ترکیه‌ای او درباره کریدور ادعایی زنگه‌زور ادامه دارد. مقامات باکو تلاش می‌کنند با پیشنهادهای جدید، ارمنستان را به اجرایی کردن این کریدور متقاعد کنند. به گزارش خبرگزاری تسنیم، حکمت حاجی‌اف، معاون رئیس‌جمهور آذربایجان روز شنبه با اشاره به اینکه ارمنستان باید از ادعاهای ارضی خود درباره ترکیه و جمهوری آذربایجان دست بردارد، گفت: «ارمنستان اگر نگاه راهبردی داشته باشد، این برای ایروان منافع بلندمدت در بر دارد.» معاون رئیس‌جمهور آذربایجان با بیان اینکه ارمنستان به دریا راه ندارد، گفت: ارمنستان با دالان زنگه‌زور می‌تواند به دریا راه پیدا کند. جامعه ارامنه خارج از این کشور برای حل این مشکلات می‌تواند نقش بزرگی ایفا کند.

دورنما

افزایش تحرکات بین‌المللی برای بازگرداندن حمدوک به قدرت

ریاض و ابوظبی، همراه با واشنگتن و لندن، در بیانیه مشترکی از بازگشت دولت نخست‌وزیر برکنار شده سودان حمایت کردند. شورای بین‌المللی حقوق بشر نیز پیش‌نویس قطعنامه‌ای را در این زمینه تصویب کرده است.

به دنبال کودتای نظامی در سودان و بازداشت عبدالله حمدوک نخست‌وزیر و تعدادی دیگر از وزرای دولت انتقالی این کشور، عبدالفتاح البرهان فرمانده ارتش و رئیس شورای حاکمیتی انتقالی سودان با اعلام وضعیت فوق‌العاده در این کشور از انحلال شورای حاکمیتی و شورای وزیران سودان خبر داد. عربستان، امارات، امریکا و انگلیس در تازه‌ترین واکنش به این تحولات با صدور بیانیه مشترکی از پایان وضعیت فوق‌العاده در سودان و بازگشت دولت مدنی انتقالی در سودان به ریاست حمدوک حمایت کردند. آنها همچنین خواستار آزادی تمامی بازداشتی‌های حوادث اخیر شدند و بر ضرورت پایبندی به سند قانون اساسی و توافقنامه جوبا به عنوان دو مرجع اصلی گفت‌وگو برای احیای مشارکت بین دو نهاد نظامی و غیرنظامی درباره مرحله انتقالی پیش از برگزاری انتخابات تأکید کردند.

همچنین شورای بین‌المللی حقوق بشر پیش‌نویس قطعنامه‌ای را درباره سودان به تصویب کرد که در آن اقدام دولت در تصرف قدرت محکوم و به تشکیل یک دولت غیرنظامی انتقالی دعوت شده است.

نگاه

سید رحیم نعمتی

مسکو مقابل باکو صریح‌تر باشد

نیکول پاشینیان، نخست‌وزیر ارمنستان جمعه گذشته با الکساندر اورچوک، معاون نخست‌وزیر روسیه در ایروان دیدار داشت. این دیدار در راستای نشست‌هایی انجام شد که بین معاونان نخست‌وزیران روسیه، آذربایجان و ارمنستان برگزار می‌شود. تاکنون هشت نشست برگزار شده که چهار نشست حضوری و چهار نشست نیز به صورت مجازی بوده که آخرین نشست در ۲۲ اکتبر برگزار شد. محور نشست‌ها نحوه عملیاتی کردن مفاد بیانیه‌های ۹ نوامبر ۲۰۲۰ و ۱۱ ژانویه ۲۰۲۱ به خصوص در مورد مسیر جاده‌ای و ریلی است که آذربایجان را از طریق خاک ارمنستان به جمهوری خودمختار نخجوان در جنوب ارمنستان متصل می‌کند. این موضوع در ماه‌های اخیر دستمایه اقدامات تحریک‌آمیز آذربایجان با حمایت ترکیه شده بود و حالا به نظر می‌رسد که روسیه موضع مثبتی را در قبال آن اعلام کرده است.

پاشینیان در این جلسه بار دیگر بر تعهد کشورش به ایجاد این مسیر مواصلاتی تأکید کرد و اینکه برای انجام این تعهد لازم است زیرساخت‌های حمل و نقل بازسازی شوند، از جمله خطوط ریلی به جا مانده از دوران شوروی و بزرگراه‌هایی که از آن دوران به جا مانده است. روشن است که انجام این کارها نه تنها زمان‌بر است و نیاز به سرمایه‌گذاری اقتصادی دارد، بلکه نیاز به همکاری نزدیک بین کشورهای ذی‌ربط وبه خصوص ارمنستان و آذربایجان دارد اما آذربایجان با طرح ادعاهای واهی مسیر مذاکرات و انجام تعهدات مذکور در آن بیانیه‌ها را به بیراهه کشانده است. ادعای آذربایجان ایجاد یک کریدور زمینی از آذربایجان به نخجوان است و مدعی است که در توافق آتش‌بس بعد از جنگ ۴۴ روزه در سال گذشته، ایجاد چنین کریدوری پیش‌بینی شده است. این ادعایی کذب است، چرا که در توافق آتش‌بس ۹ نوامبر هیچ ذکری از ایجاد کریدوری برای آذربایجان در خاک ارمنستان نشده بلکه تنها بنابر بند ۹ آن، ارمنستان متعهد به باز کردن مسیرهای ریلی و جاده‌ای بین آذربایجان و نخجوان و تأمین امنیت این مسیرها شده است.

الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان به همراه همتای ترکیه‌ای خود رجب طیب اردوغان سه‌شنبه ۲۶ اکتبر بار دیگر ادعای خود را در مورد این کریدور اعلام کرد و گفت که «هم آذربایجان و هم ترکیه در حال انجام اقدامات ملموس برای اجرای کریدور زنگه‌زور هستند.» شکی نیست که این ادعای علی‌اف و اردوغان به معنای تعرض به خاک ارمنستان، نادیده گرفتن حق حاکمیتی و اشغال خاک آن است. در واقع، بیرون راندن ارامنه از منطقه ناگورنو قره‌باغ و تصرف این منطقه به دست نیروهای آذربایجان در سال گذشته با عدم همراهی روسیه با ارمنستان رخ داد، در حالی که ترکیه تمام‌قد از باکو حمایت می‌کرد. این دو موضع متفاوت و به خصوص کوتاهی روسیه از حمایت ارمنستان باعث شد باکو و آنکارا از کریدور زنگه‌زور در جنوب ارمنستان بگویند، به نحوی که زمینه‌چینی برای اشغال خاک ارمنستان در این منطقه را فراهم کنند. حالا به نظر می‌رسد که روسیه بعد از تأخیر و تعلل بسیار، گام مثبتی در این زمینه برداشته و اورچوک در دیدارش با پاشینیان تأکید بر این نکته داشت که «حاکمیت کشورهایی که جاده از خاک آنها عبور می‌کند باید حفظ شود.» این گام مثبتی از سوی مسکو برای احترام به حق حاکمیتی ارمنستان است اما باید گفت که کافی نیست به دو دلیل. اول اینکه مسکو باید موضع خود را در این خصوص صریح‌تر بیان کند تا اینکه دست‌کم تا اندازه‌ای کوتاهی‌اش را در جریان جنگ پارسال جبران کرده باشد. دوم اینکه مسکو باید پیام‌های روشن و واضحی به باکو و آنکارا بفرستد مبنی بر اینکه در مقابل تعدی آنها به خاک ارمنستان برای ایجاد کریدور واهی خود ساکت نخواهد نشست و بر مبنای پیمان امنیت جمعی متعهد به حفظ امنیت و حاکمیت ارمنستان بر خاک خود است. در واقع، روسیه علاوه بر اعلام صریح و شفاف موضع خود باید در این زمینه دست به اقداماتی نظیر مانور نظامی مشترک با ارمنستان بزند تا هرگونه تصور و گمانی از امکان اشغال خاک ارمنستان توسط جمهوری آذربایجان و ترکیه برطرف شد.

اخبار کوتاه

■ صادرات افغانستان از راه چابهار متوقف شد

اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان اعلام کرد از سه ماه پیش تاکنون، روند صادرات این کشور از راه بندر چابهار ایران متوقف شده است. به گزارش فارس، به گفته مسئولان اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان، به علت چالش‌های فنی در بندر «نوا شیوا» هند، بازرگانان نمی‌توانند کالاهای خود را از راه بندر چابهار صادر کنند. یونس مومند، سرپرست اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان گفت: «من فکر می‌کنم به سبب اینکه سلسله مشکلات در بندر نوا شیوای هند وجود دارد، از همین‌رو تاجران صادرات نمی‌کنند.» آمارهای این نهاد نشان می‌دهد که از راه این بندر، هر ۱۵ روز یک کشتی حامل مواد غذایی به افغانستان انتقال می‌یابد، اما صادرات این کشور هنوز هم متوقف است. این در حالی است که بیشتر روغن و بوره از امارات و دیگر کشورها از راه بندر چابهار به افغانستان وارد می‌شوند.

■ اسناد ارتباط عربستان با حملات ۱۱ سپتامبر

پلیس فدرال امریکا (اف‌بی‌آی) اسنادی را که به تازگی از حالت طبقه‌بندی خارج شده بودند، منتشر کرد که تحقیقات گسترده این نهاد در مورد روابط احتمالی دولت عربستان با حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ میلادی را نشان می‌دهد. به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، این اسناد نشان می‌دهند که اف‌بی‌آی مفصلاً میزان حمایت صورت گرفته از سه تبعه سعودی را پس از ورود به امریکا از جمله تأمین محل زندگی و کمک برای ادغام و همانندسازی در این کشور بررسی کرده است. براساس این اسناد تازه منتشر شده، این تحقیقات همچنین بررسی کرد که آیا این کارمند سفارت عربستان در واشنگتن از موقعیت خود برای کمک به نظارت و هدایت تسهیلات هواپیماربایان استفاده کرده است یا خیر. این اسناد همچنین نشان می‌دهند که اف‌بی‌آی به دنبال پی بردن به این موضوع است که آیا مقامات عربستان سعودی از قبل از این حملات اطلاع داشتند یا خیر.

■ طرح کنگره امریکا برای «تروریستی» خواندن اخوان

منابع خبری از ارائه طرحی از سوی جمهوریخواهان مجلس سنای امریکا برای اعلام «اخوان‌المسلمین» به عنوان سازمان «تروریستی» خبر دادند. به گزارش سی‌ان‌ان، این لایحه مورد حمایت ۱۵ عضو سنا و مجلس نمایندگان امریکا است. دفتر تد کروز، سناتور جمهوریخواه از ایالت تگزاس در بیانیه‌ای در این باره اعلام کرد: پیش‌نویس قانونی وجود دارد که از وزارت امور خارجه امریکا می‌خواهد تا از اختیارات قانونی خود برای اعلام اخوان‌المسلمین به عنوان یک سازمان تروریستی خارجی استفاده کند. در این بیانیه آمده است: این پیش‌نویس از وزارت امور خارجه می‌خواهد که به کنگره گزارش دهد آیا اخوان‌المسلمین معیارهای قانونی تعیین‌شده برای تروریستی اعلام کردن آن را دارد یا خیر و در صورت مثبت بودن پاسخ، امریکا می‌تواند اقداماتی را انجام دهد و کمک‌های مالی دریافتی آنها برای ترویج فعالیت‌های اخوان‌المسلمین را مسدود کند. کروز همچنین تأکید کرد: زمان آن فرا رسیده که به متحدان خود در جهان عرب بپیوندیم و به طور رسمی واقعیت «تروریستی» اخوان‌المسلمین را تصویب کنیم.